

واکاوی عامل‌های مؤثر بر تغییر کاربری اراضی کشاورزی در شرق گلستان

زینب ناظمی

کارشناس جهاد کشاورزی شهرستان نظرآباد (zeinab.nazemi1@gmail.com)

چکیده

امروزه بحث‌ها و نگرانی‌ها در مورد تغییرات محیط‌زیستی و تغییرات کاربری زمین به‌طور جدی مورد توجه قرار گرفته است. در همین راستا، تحقیق حاضر به منظور بررسی عامل‌های مؤثر در تغییر کاربری اراضی کشاورزی در شرق استان گلستان انجام گرفته است. روش تحقیق، توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری آن (کشاورزانی که در سال ۱۳۹۸ زمین کشاورزی خود را تغییر کاربری داده‌اند) ۱۴۸ نفر بود که حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی-مورگان ۱۰۶ نفر تعیین و با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسشنامه‌ای محقق ساخته بود که روایی محتوایی آن بر اساس نظر متخصصان ترویج و آموزش کشاورزی تأیید شد و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب KMO و آماره بارتلت (که در سطح یک درصد معنی دار شد) محاسبه گردید ($KMO=0/887$). نتایج تجزیه تحلیل داده‌های تحقیق مبین آن بود که هشت عامل استخراج شده شامل: اقتصادی، مدیریت ریسک، مهیا نبودن شرایط اولیه کشت و کار، اجتماعی، دسترسی نداشتن به عوامل تولید، سیاستگذاری-حمایتی، جغرافیایی و روان‌شناختی، در حدود ۷۶/۴۳ درصد از واریانس کل مربوط به تغییر کاربری اراضی کشاورزی را تبیین نمودند. با توجه به یافته‌ها، ضرورت دارد دولت حمایت اقتصادی از کشاورزان را از طریق اتخاذ سیاست‌های توزیع عادلانه ثروت و ارائه برنامه‌های اقتصادی از طریق پرداخت سهم یارانه تولید، در نظر گرفتن قیمت مناسب و اعطای خرید تضمینی محصولات کشاورزی و اختصاص تسهیلات ویژه برای فعالیت‌های کشاورزی، به‌طور جدی در دستور کار قرار دهد تا میل و انگیزه شدید به تغییر کاربری در بین کشاورزان کم شود یا از بین برود.

واژه‌های کلیدی: تغییر کاربری، اراضی کشاورزی، تحلیل عاملی، شرق گلستان